

Frihedsrådets kommandoudvalg mødtes i en lejlighed på Runebergs Alle

Af C. C. Binger

I perioden op til kapitulationen mødtes Frihedsrådets medlemmer med bl.a. professor Mogens Fog, Frode Jacobsen og "General Johansen" i Folkebladets redaktør C.C. Bingers lejlighed.

Når jeg skal fortælle om de oplevelser, som for mit vedkommende stod i mere eller mindre direkte forbindelse med modstandsbevægelsen, må jeg straks bemærke, at jeg ikke har deltaget i arbejdet i marken.

Jeg har dog stået dette arbejde nær og derved fået en meget stærk følelse af, hvor intensivt det blev drevet, og jeg så, at det blev udført med livet som indsats.

I nærmere berøring med bevægelsen kom jeg efter den 29. august 1944, da Regering og Rigsdag blev afsat. Det var dog ikke selve denne begivenhed, der var årsagen, men de internerede kommunisters flugt fra Horserød.

I den nærmest følgende tid kom adskillige af dem i mit hjem på Runebergs Alle, og flere af mine bekendte gav dem husly for kortere eller længere tid.

De, der førte mig ind i det, var min datter Birte og hendes mand, Børge. *(Personen, der i denne artikel kaldes Børge, er forhenværende stadsarkitekt i Gladsaxe Kommune, Erik Nilsson, der under besættelsen benyttede dæknavnet Børge Larsen. Redaktionen).*

Børge, som dengang arbejdede som arkitekt på Københavns Rådhus, blev meget hurtigt stærkt engageret i modstandsarbejdet, navnlig med dannelsen af den underjordiske hær. Sit arbejde på Københavns Rådhus måtte han helt opgive. Men han fik stadig som så mange andre sin gage.

Børge arbejdede direkte under Frihedsrådets kommando-udvalg og hvervede, naturligvis i samarbejde med andre, for hvem han var den centrale figur, den flok af frihedskæmpere, der efter 5. maj dannede KL.A2 (Københavns-ledelsens Afsnit 2), der havde bevogtningen i Gentofte, Lyngby og Søllerød kommuner. Børge var da også dette afsnits daglige leder med hovedkvarter i politiskolen på Hellerupvej.

Det sidste års tid af krigen måtte han gå under jorden og boede ikke hjemme. Dels boede han forskellige steder i København, dels et par steder i Søborg hos snedkermester Johs. Madsen og hos frk. Astrid Jensen.

Opgaven var først og fremmest at skabe den underjordiske hær. Men ved siden deraf gjaldt det om at samle våben, f.eks. gennem de engelske nedkastninger, ved røverier fra tyskerne osv.

Flere gange opbevarede han våbnene hos frk. Jensen. Hun kunne ikke lide, de lå under hans seng, hvor hendes "rengøringskone" let kunne opdage dem, selvom de lå i en stor kuffert. Hun slæbte dem derfor op på sit pulterkammer. Hos mig på Runebergs Alle var der sjældent våben. Det var for usikkert et sted. Hvad der vil fremgå af det følgende.

Gennem min datter Birte og Børge kom jeg altså ind i det.

En dag havde de med sig op til mig i lejligheden på Runebergs Alle en mand, der hed "Frans", hans dæknavn. Og dette navn gik han under et stykke tid. Senere hed han "Johansen". Han boede f.eks. i lang tid under dette navn hos hr. og fru Nielsen i smørrebrødsforretningen på Runebergs Alle. Og det viste sig senere, at det var hans "navn" for alle hans arbejdsfæller.

Ved det store folkemøde i Fælledparken i juni måned 1945 præsenterede professor Mogens Fog ham for forsamlingen som "General Johansen". Han havde nemlig været formand i Frihedsrådets kommandoudvalg, det udvalg der stod for

dannelsen af den underjordiske hær. Titlen ”general” var derfor ikke helt ved siden af.

Nå, ”Frans” kom flere gange, og en dag spurgte han, om han måtte holde møder hos mig. Det fik han naturligvis lov til, og han fik nøgle til lejligheden, hvilken han undertiden benyttede, selvom han ikke skulle have møder. Han kom så op og sad og snakkede lidt. Det var vist især, når han trængte til en helt rolig time. Eller når han mente, han havde været under observation inde i byen.

I denne tid lige op til maj 1945, mødte han i min lejlighed på Runebergs Alle jævnligt med 5-7 mennesker. Senere har jeg fået at vide, at blandt disse mødedeltagere var professor Mogens Fog og Frode Jacobsen, der som bekendt begge var ministre i det første ministerium efter kapitulationen. Jeg husede således ved disse lejligheder Frihedsrådets kommandoudvalg.

Der kunne gå flere uger, uden at jeg så meget til disse herrer. Det gjaldt jo for dem om ikke at komme så ofte at der blev lagt mærke til dem, men så kom de igen. I alt blev det til en halv snes møder.

Hele vinteren 44-45 til op mod kapitulationen var min telefon en slags kontakttelefon. Der blev givet mangan en mærkværdig besked. Næsten dagligt kom Børge så og fil at vide, hvad der var sagt.

En tid var jeg ængstelig for, at telefonen var under observation, og min husbestyrerinde og jeg havde aftalt, hvad vi skulle sige, hvis tyskerne en dag kom.

”Frans” eller ”Johansen” blev straks efter kapitulationen beskikket som Frihedsrådets kontaktperson i Krigsministeriet. Hans rigtige navn var Svend Wagners, og han boede i Hellerup. Han blev udnævnt til oberstløjtnant på grund af sit arbejde i Frihedsrådet.

Da befrielsen kom den 4. maj var jeg sammen med nogle kolleger i Grundejerforeningens bestyrelse ude i et forretningsanliggende og hørte ikke gennem radioen budskabet om kapitulationen. Men da vi fra Lykkesborg Alle, hvor vi havde haft ærinde, kom ned på Hovedgaden, stod folk i vinduerne og råbte og vinkede.

Jeg gik med bibliotekar Fels hjem – de andre skyndte sig hver til sit hjem. Vi drak freden ind ved en flaske vin. Senere var vi på Hovedgaden, hvor der var tændt bål, og hvor jubelen var stor. Der var mange hundrede mennesker samlet på hjørnet af Vilhelm Bergsøes Alle.

Jeg har aldrig været til stede, hvor folk har været tilnærmelsesvis så lykkelige og glade som ved denne lejlighed.

Klokken 11 gik jeg op i seng, men kort efter blev jeg ringet op ved gadedøren. Det var et bud fra Børge. Han skulle have nogle ting, der beroede hos frk. Jensen. Så måtte jeg med derop. Hun var ikke hjemme, men andetsteds for at fejre begivenheden. Efter at have fundet sagerne tog jeg hjem igen til lejligheden i Runebergs Alle.

Ved 24-tiden ringede telefonen, det var Københavns Telefoncentral, der gennem mig ville have forbindelse til Børge, men jeg kunne ikke hjælpe dem. Senere på natten gentog det samme sig.

Det var en vidunderlig aften og nat.

At jeg husede en jødisk familie under jøderazziaen i efteråret 43 og hjalp dem videre af sted om eftermiddagen, som de om natten flygtede til Sverige, nævner jeg blot. Alle var vel parate til at hjælpe i de dage. ■